

УДК 35.316

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ ЯК ПЕРЕДУМОВА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

С.І. Штефан, старший викладач,
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова
E-mail svetinecon16@mail.ru

Сталий економічний розвиток країни базується на органічному поєднанні загальнодержавного та регіонального розвитку. Існуючі реалії відкидають спрощене розуміння рівнів і механізмів регулювання складного економічного механізму, динамічного за своєю природою. У контексті вирішення задач соціально-економічного розвитку країни все більшого значення набуває місцеве самоврядування. Реальність його визначається, перш за все, матеріальними і фінансовими ресурсами, що належать територіальній громаді та які в сукупності складають економічну основу місцевого самоврядування.

Для ефективного функціонування регіональної економіки найперше необхідним є формування інституту власності. Нині на місцях немає реальних важелів впливу на соціально-економічну ситуацію в районах. Неузгодженість процесу розмежування державної власності між державними та регіональними рівнями призводить до неефективного управління господарськими об'єктами. Найбільше питань з погляду підвищення ефективності господарювання на місцях викликає формування комунальної форми власності, крім іншого, ця необхідність зумовлена потребою запобігання надмірній концентрації управлінських ресурсів на державному рівні. Особливо гострим питанням залишається розподіл виробничих і невиробничих суб'єктів між власне державним і комунальним секторами економіки.

Право комунальної власності на засоби виробництва в об'єктивному розумінні – це сукупність правових норм, що регулюють відносини комунальної власності. Право комунальної власності на засоби виробництва в суб'єктивному розумінні – це юридично визначена і забезпечена можливість територіальної громади, як суб'єкта цього права, використовувати належне їй

майно (володіти, доцільно, раціонально й ефективно користуватися і розпоряджатися) на свій розсуд і в своїх інтересах.

Формування комунальної (муніципальної) власності в Україні мало свої особливості. По-перше, на відміну від практики більшості зарубіжних розвинутих країн, в Україні майно комунальної власності сформовано шляхом його безоплатної передачі із загальнодержавної до комунальної власності. В зарубіжних країнах майно муніципальної власності сформоване, як правило, шляхом викупу об'єктів приватної власності до власності територіальних колективів, а також шляхом створення об'єктів комунальної власності за рахунок коштів органів місцевого самоврядування. По-друге, на відміну від України, де було запроваджено обласну, районну, міську, районну в містах, сільську та селищну різновиди комунальної власності, в зарубіжних країнах право комунальної власності реалізується лише на рівні первинної (базової) адміністративно-територіальної одиниці. По-третє, в зарубіжних країнах, майно комунальної власності не зараховується до складу державної власності і є самостійною формою власності. В Україні до 1996 р. об'єкти комунальної власності належали до державної власності, і, як наслідок, відбулося роздержавлення об'єктів комунальної власності в період ваучерної приватизації. Стратегія розвитку регіону повинна урахувувати ці факти в досягненні мети раціональної реалізації комунальної власності.

Механізм управління комунальною власністю має відповідати таким принципам: узгодження державних і територіальних інтересів; економічна зацікавленість в ефективній діяльності об'єктів комунальної власності; диференційований підхід при виборі форм та методів управління; підвищення відповідальності керівників різних рівнів управління за ефективне функціонування комунального сектора економіки території; дотримання комплексного підходу до організації управління об'єктами комунальної власності, що мають тісні економічні, виробничо-технологічні й функціональні зв'язки. Це дасть змогу забезпечити раціональні, найбільш оптимальні умови майнових операцій для територіальної громади як власника.